СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 222. Джерзі Сіти, Н. Дж., субота, 24-го вересня 1938. No. 222. Jersey City, N. J., Saturday, September 24, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

НАЧИСЛИЛИ 462 ЖЕРТВИ ГУРАҐАНУ

Тисячі бездомних, Нова Анґлія бореться з повенями.

ПРОВІДЕНС (Род Айленд). — Нема в цій околиці людини, яка запамяталаб таке страшне знищення від гураґану, яке навістило цю околицю в середу пополудня. За обчисленнями стейтової поліції, згинуло в цім стейті на головній дорозі гураґану 250 осіб. З того числа лише коло сто людей розпізнано. В одному місці 7 дітей утопилося, їдучи зо школи шкільним автобусом. Багато людей згинуло під румовищами валених домів та під падаючими стінами підмулених камениць.

Маєткові шкоди величезні. Їх розмірів сьогодня ще не можна в цифрах подати. Найбільше шкоди наробили морські хвилі, що вдарили на побережжя, та піднесені від дощу води рік і потоків. Скоро по початку гураґану води залили долішню частину міста, спричиняючи велике маєткове спустошення й багато смертей. На головних вулицях міста води піднялися до 12 стіп. Один чоловік утопився на вулиці в самій середині міста.

Донесення вказують, що гураґан прорізав собі широкий покіс Новою Анґлією й сягнув аж до Канади. Уряд дістав донесення про гураґан аж із 7 стейтів.

ВЕСТҐЕМПТОН (Лонґ Айленд). — Ця місцевість належить до тих, що найбільше потерпіли від гураґану. Це модне літнище нині є купою румовища. Воно майже зовсім стерте з лиця землі. Досі знайдено вже 15 трупів, а родини ще далі шукають 31 пропалих осіб.

Найбільше спустошення наробили таки морські хвилі. Підбиті сильним вітром та припадковим збігом притягання сонця й місяця, хвилі просто змітали доми в морський залив.

МОРСЬКІ ХВИЛІ 30 СТІП ЗАВВИШКИ.

МАНАСКВАН (Ню Джерзі). — Гураґан знищив тут цілий фронт океану, поломав деревляні хідники й багато домів здовж берега. Підчас бурі в ці доми валили цілу годину морські хвилі, трицять стіп високі. Шкоди в цій місцевості обчисляють на чверть міліона долярів.

ЗАГРОЗИ ПОВЕНИ.

ГАРТФОРД (Конетикот). — Води в ріці Конетикот піднеслися до небувалої висоти та грозять повторенням катастрофи повени з 1936 року. Щоб запобігти розливові вод, виставлено резервові гаті з мішків, наповнених піском.

Шкоди від повени обчисляють на 20 міліонів долярів.

УРЯД НА ДОПОМОГУ.

ВАШИНҐТОН. — З багатьох околиць, навіщених гураґаном, приходять просьби про допомогу. Заклики підкреслюють, що ніхто інший, тільки уряд може помогти в такому великому нещасті.

Йдучи за цими просьбами, президент Рузвелт приказав усім урядовим бюрам давати жертвам гураґану всяку можливу поміч. На його приказ Комісія Міжстейтової Торговлі облекшила багато своїх правил про перевіз товару з одного стейту до другого.

Уряд глядить передовсім за тим, щоб від повени й знищення не почалася якась пошесть.

Через перервання комунікації багатьом містам, як прим. Ню Йоркові, грозить недостача молока.

ВІДГУКИ ЧЕСЬКОЇ КРІЗИ НА БІРЖІ.

НЮ ЙОРК. — Курс чехословацьких бондів на місцевій біржі падає далі. Біржевики починають дивитися на ці бонди як на бонди старої Німеччини, коли нова Німеччина відмовилася за них платити.

БОРОТЬБА В ЮНІЇ ЗА КАНДИДАТУРУ СЕНАТОРА ДЕЙВИСА.

ҐАРИСБУРҐ (Па.). — Не зважаючи на виразний спротив Вилйема Ґріна, президента Американької Федерації Праці, проти кандидатури сенатора Джеймса Дейвиса на це саме становище, виконний комітет Пенсилвенійської Федерації Праці постановив поперти цю кандидатуру.

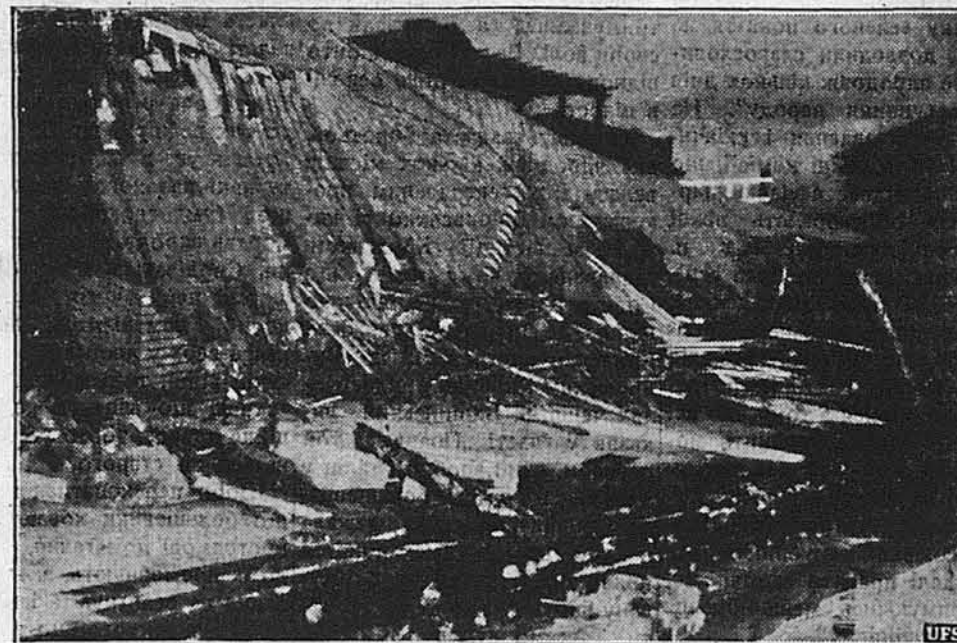
НОВИЙ ПРОЦЕС ПРОТИ ГАЙНСА ВСТАНОВЛЕНО НА 14. ЛИСТОПАДУ.

НЮ ЙОРК. — Нова розправа проти Джеймса Гайнса, окружного провідника Тамані Голу, обвинуваченого за льотерійний рекет, пічнеться 14. листопаду.

Суддя Пекора заповів, що він видасть присуд проти трьох свідків, що на першім суді проти Гайнса призналися йому до ріжних рекетірських злочинів. Між цими свідками є бувший адвокат рекету, Ричард Дейвис.

УРЯД ДАЄ ГРОШІ НА НОВИЙ ТУНЕЛЬ У НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Адміністрація фондів для допомогових робіт признала 12 міліонів долярів на будову нового тунелю в Ню Йорку. Цей тунель має разом коштувати 28 міліонів долярів і має лучити дільницю Манґетен з дільницею Бруклин.

ГУРАҐАН.

Сцена з Лонґ Бічу, місцевости на Лонґ Айленді, по гураґані, що навістив Лонґ Айленд і Нову Англію в середу. Хоч осередок гураґану переходив далеко звідсіля, гураґан змін тут багато домів у море.

ЛІТАК ЗГОРІВ НАД ДОМОВИНОЮ ВБИТОГО В ЛЕТУНСЬКІЙ КАТАСТРОФІ.

Підчас похорону капітана Йонеску в Чернівцях, убитого підчас летунської катастрофи на Буковині, один з румунських літаків, що віддавав останню честь померлому, пролітаючи над цвинтарем, нагло згорів унаслідок дефекту мотору. Літак мусів осісти; він сильно ушкоджений. Летун і механік вийшли з припадку ціло.

15-ЛІТНЯ ДІВЧИНА ПІДПАЛИЛА МОНАСТИР.

Дня 22-го червня ц. р., погорів дівочий конвент імени Доброго Пастиря в Отаві. Конвент коштував $80,000 і в нім виховувалися католицькі дівчата під проводом сестер служебниць.

Дня 25-го серпня ц. р. поліційний суд в Отаві присудив 15-літню дівчину, родом із Судбурі, Онт., на увязнення на необмежений час в індустріяльній школі для дівчат у місті Торонто.

Судова розправа виказала, що виновницю батьки із Судбурі післали до конвенту в Отаві, бо не могли дати собі з нею ради вдома. Дівчина все шукала товариства кримінальних типів і з ними приятелювала, хоча знала, що дотичні типи щойно вийшли з вязниці. Дівчина підпалила монастир, бо хотіла в часі пожежі з нього втекти й вернутись до дальшого співжиття із злочинним світом. Хоч вона мала всього 15 літ віку, то з фізичного боку була так розвинена як 30-літня жінка. Умово дівчині нічого не бракувало.

РОЗБИШАЦЬКИЙ НАПАД.

На гостинці між Рудниками і Пісочною (пов. Стрий) на М. Медвецького, з Крупська, що віз на возі пиво, напали 4 бандити. Вони вискочили несподівано з лісу та старалися здіймити бочки пива. Колиж Медвецький боронився, один бандит зранив його тричі ножем у лівий бік, потім кинув його на землю та побив дрючком. Тимчасом три інші бандити зняли з воза три бочки пива та одну скриню фляшкового пива. Повтікали в напрямі Пісочної.

ПЕРЕРВАННЯ ПЕРЕГОВОРІВ МІЖ ЧЕЙМБЕРЛИНОМ І ГІТЛЄРОМ.

ҐОДЕСБЕРҐ (Німеччина).— Чеймберлин нагло повідомив листовно Гітлера, що він перериває дальші переговори в справі судетських німців, аж доки Гітлер не дасть запевнення, що німецька армія не вмаширує на територію Чехословаччини. Цей рух Чеймберлина викликав у міжнародніх колах велике враження. Чеймберлин покищо далі остається в Ґодесбрґу. Чеймберлин получався телефонічно з Бенітом Музолінієм, але зміст їх промови не поданий до загального відома.

ПРАГА. — Новий чеський уряд видав заяву до населення, що не буде беззастережно піддаватися німцям. Сто кільканацять вантажних автомобілів, наладованих військом, удалися в околиці судетських німців. Чеська армія займає знов ті околиці судетських німців, в яких останні хвилево захопили були владу. В кількох місцях прийшло до сутичок.

МОСКВА. — Совєтський уряд офіційно заявив, що як тільки Польща вмаширує на територію Чехословаччини, Совети виповідають польсько-совєтський мировий договір. „Правда" помістила погрозу, що коли Польща захоплюватиме Тешинський Шлеск, совєтські війська захоплять українські землі під Польщею.

ЦАРСТВО ДЛЯ БОБРІВ У ПРОВІНЦІЇ КВЕБЕК.

Домініяльний уряд у порозумінні з провінціональним урядом провінції Квебек призначив у північній частині Квебеку 13,000 квадратових миль землі на розплід бобрів. Зараз з цією землею лучиться резерва Годсонбейської Компанії у просторі 7,000 квадратових миль. У цей спосіб резерва, призначена на розплід бобрів, буде виносити 20 тисяч квадратових миль. Згідно з наказом уряду, на тих землях не вільно буде ловити бобрів аж до того часу, як вони розведуться до 4,000 штук. Після того ловля бобрів буде дозволена, але тільки для місцевих індіян. Білі ловці не будуть мати доступу до тої резерви.

РУСАЛКА ДІСТАЛАСЯ ЗА ҐРАТИ.

Русалка, що причаровувала охочих чоловіків своєю красою, щоб потім її „товариші" ограблювали лакомих на свої чари чоловіків, знайшлася за ґратками. Нею є 17-літня Марія Морін, яку держать під залогом на пять тисяч долярів. Її змовники теж є під ключем. Є ними Едвард Тейлор, бувший кулачний борець, і Нелсон Ґаґнон, моряк, якого зловили в Монтреалі. Жертвами цієї русалки та її помічників упали Геролд Менінґ, Яків Кузик, Джордж Патик, старший учитель з Едмонтону та невідоме число чоловіків, які з сорому не признаються. Всіх вичислених дівчина заманила на поїздку за місто, де чатували її приятелі, які жертву били до безтями, ограблювали з грошей і авт. Цю трійку вижидає тяжка кара.

ЗАВЕРТАЄТЬСЯ З ЛОЖНОЇ ДОРОГИ.

У станиславівській вязниці сидить ціла низка молодих українців, засуджених на кілька літ тюрми за комунізм. Один з них вислав до львівського „Нового Часу" ось таку заяву з просьбою подати її до прилюдного відома: „Подаю до загального відома, що я зриваю всякі звязки з комунізмом. Я переконався, що це є національний злочин працювати в комуністичних рядах під чужим керівництвом. Стверджую з повною відповідальністю, що КПЗУ і взагалі комунізм як аґентури московського імперіялізму на українських землях є обраховані перш за все на загладу української нації, а на користь Москви. Остання подія, що потрясла цілим світом, найвимовніше це потверджує. Я щасливий, що дійшов до правди: „Нація понад усе!" Прирікаю свій злочин гідно змазати. — Станиславів, 19. 6. 1937. Засуджений на 3 роки за комунізм — Ґерій Петро, Тернопільщина.

ПОЛЬСЬКІ „ПІВКОЛЬОНІЇ" В ЧОРТКІВЩИНІ.

Цього року орґанізують поляки в Чортківщині аж 60 дитячих півкольоній, в тому 15 Т. Ш. Л.

СТРІЧА ЧЕЙМБЕРЛИНА З ГІТЛЄРОМ

ҐОДЕСБЕРҐ (Німеччина). — Премієр Анґлії приїхав літаком до Ґодесберґу на свою стрічу з Гітлєром. Його привитали юрби німецького народу, а також почесна німецька сторожа. Відпочивши хвилинку в своїм готелі, він удався до резиденції Гітлера. Останній зустрінув Чеймберлина і його співробітників на сходах дому. Відразу вони удались на наради. Нікого притім не було, тільки один перекладач, бо Гітлер не вміє по англійськи, а Чеймберлин не вміє по німецьки. Поговоривши собі три години, оба державні мужі розійшлися з умовленням, що зійдуться на наради чергового дня.

По тій розмові делеґація Чеймберлина видала до всіх сторін в Европі, які зацікавлені в чехословацькій справі, щоб вони заховали повний спокій і порядок, бо це поможе до успішного висліду нарад.

В АНҐЛІЇ ВВАЖАЮТЬ ПОЛОЖЕННЯ ГРІЗНИМ.

ЛОНДОН. — В Анґлії вважають, що небезпека вибуху війни цілком не проминула. Вслід за тим уряд робить усякі приготування для евентуального вибуху. В центрі Лондону уставлено 16 стацій, які займаються роздачею ґазових масок. Крім того уряд роздає малі книжечки, які повчають людей, як поводитися в часі війни. Преса далі обороняє політику Чеймберлина, але вже не так гарячо, як передтим. Загально всі твердять, що Чеймберлин уже посунувся в своїх уступках так далеко, як міґ. Він тепер вимагатиме від Гітлера, щоб той спокійним способом розвязував питання судетських німців. Анґлія і Франція рішилаєся судетців віддати, але тільки під умовою, що до того Гітлер не буде вживати війська. Колиб увійшло в гру військо, то Анґлія рішуче спротивиться і тоді в гру ввійде також її мілітарна сила. Це жадання поставив Чеймберлин Гітлерові відразу на початку. Якби Гітлер був його відкинув, то Чеймберлин мав відразу вертатись додому. А це був би знак, що переговори зірвані й остається війна. Продовження переговорів означає, що Гітлер не ставить справи на вістрі меча.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА ПРО ДОМАГАННЯ ГІТЛЄРА.

БЕРЛІН. — Німецька преса пише, що Гітлер буде домагатися від Чеймберлина: судетських німців, що самособою зрозуміле; але крім того уступлення Бенеша, самовизначення для поляків і мадярів, зірвання всіх доґоворів Чехословаччини з іншими державами, останнього слова в рішеннях заграничної політики чехів. Ці домагання перевищують значно ті, які поставив Гітлер Чеймберлинові перший раз.

В ЧЕХІЇ Є НОВИЙ КАБІНЕТ.

ПРАГА. — Старий кабінет міністрів під кермою премієра Годжі уступив. Творення нового кабінету взяв на себе зненавиджений німцями ґен. Сирови. Останній має велике довіря серед чехів. Чехи справили в честь Сирового велику демонстрацію, на якій представник Сирового відчитав його відозву. В тій відозві Сирови запевняє чехів, що він не віддасть ні клаптика чехословацької землі в чужі руки. Також закликає заховати повний спокій і бути готовими до поклику до оборони батьківщини. Бенеш теж виголосив промову, в якій закликає населення до повного спокою, та запевняє, що нема чого боятися за Чехословаччину. В тій промові він натякає на якийсь „плян".

УСІ ВТІКАЮТЬ З ПРАГИ.

ПРАГА. — З Праги почали поспішно втікати всі чужинці. До столиці прибув великий анґлійський літак і поспішно забрав решту членів і їх родин з комісі Ронсімена. Біля сто американських громадян за порадою американського посольства поспішно виїхали з Праги. З ними виїхали до Швайцарії також жінки американського посла, посольського радника і головного консуля.

ПОЛЬЩА ХОЧЕ НАПАДАТИ НА ЧЕХІЮ.

ВАРШАВА. — В польській столиці людність улаштувала велику демонстрацію, в якій висунула домагання прилучення тешинського Шлеську. Урядові кола підкреслили, що коли це домагання Польщі не буде заоволене, то польські війська вмаширують на чехословацьку територію.

АНҐЛІЯ ШУКАЄ ПРИЯЗНИ В ІТАЛІЇ.

РИМ. — Анґлійський амбасадор лорд Перт відвідав міністра Чана і мав з ним довгу розмову. Догадуються, що він старався переконати Італію, що вона повинна стояти по стороні Анґлії, а не Німеччини.

АНҐЛІЯ ДАЛІ ШЛЕ КОРАБЛІ ДО ЄГИПТУ.

АЛЕКСАНДРЕТА (Єгипет). — До порту Александрети прибуло нових 18 анґлійських бойових кораблів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

МІЖНАРОДНІ ДОГОВОРИ

На наших очах великі держави ламають у цинічний спосіб свої зобовязання і договори. Ще два тижні тому Англія і Франція (а передовсім Франція) запевняли чехословацький уряд, що вразі нападу на неї з боку Німеччини вони підуть їй на поміч. А нині вони не тільки що відмовили їй усякої помочи, але в безцеремонних словах наглять її, щоби беззастережно приняла ті умови, які поставив Гітлер. З приводу цього багато державних мужів, а також звичайних людей, хапаються за голову і питаються: „До чого це все доведе?" — „Кінець міждержавної моралі", запевняють вони.

Але хіба воно не було таксамо впродовж цілої історії? Хіба держави не ломали своїх зобовязань усе, коли їм цього було потрібно?

Всякі договори і пакти не держаться силою підпису і паперового зобовязання. Вони держаться силою користи, чи некористи для даної держави. Як довго даний договір, чи зобовязання корисне, так довго воно „святе". Коли користь даного зобовязання кінчиться і воно починає шкодити даній державі, в тій хвилі знайдеться якийсь чоловік, або ціла партія, чи рух, котрі зачинають підбурювати нарід до повалення цього договору. В таких випадках усе переможе рація даної держави, себто її інтерес. На моральну сторінку поломання зобовязання ніхто не звертає великої уваги. Правда, ті що ламають договори, стараються вияснити поломання також і „морально". Але в таких випадках мораль усе служить державним інтересам, а ніколи навпаки.

На такій самій аморальній підставі існують усі міжнародні союзи. Лише з тими народами інші народи хочуть вязатися, які мають силу. А також лише з тими народами інші дружаться, з якими їм по дорозі. Нарід, який не має сили, хай ніколи не надіється на якогось сталого приятеля, чи союзника. Його все „зрадить" той союзник. Він буде держатися його лише до тої пори, до якої йому буде вигідно. З хвилею, як якийсь союз став йому невигідним, він його поламає з цинічним реготом; іще й недотепою назве того, хто рахував на якусь мораль у міжнародніх відносинах.

У такий безцеремонний спосіб Польща покинула свою союзницю й визвольницю, Францію. Остання у Польщу вложила міліярди франків. Та й це не помогло. При першій нагоді Польща повернулась кудиінде. Тепер у такий самий спосіб Франція „зрадила" Чехословаччину. В подібний спосіб „зрадили" европейські держави Америку в фінансовій ділянці, відмовляючись платити затягнені довги. До тих, що „зрадили" її, належала також Чехословаччина. Остання „зрадила" також свої меншості, відмовляючи їм повних автономних прав.

З того бачимо, що в міжнародніх відносинах „зраджують" усі. Не „зраджують" лише ті, котрі сподіваються від свого союзника якихось дальших користей; а також не „зраджують" тих, кого бояться. Найкращою запорукою проти „зради" є таки — сила.

СОВЄТСЬКА ПСЕВДОДЕМОКРАТІЯ Й ПРАВО

Закінчилися сесії парляментів совєтських союзних республик. Вони ні в одному випадку не обтяжили своєї праці законодатною діяльністю. З „ентузіязмом", відомим уже з відкриття всесоюзного парляменту, славословлено Сталіна, що подарував народам „демократичну конституцію". Вибрано многочисленну президію парляменту, на чолі якої невідмінно стоїть секретар партії даної републики. Кілька тисяч молодих людей, що про політику зеленого поняття не мають, дозволили славословити себе впродовж кількох днів як „заступники народу". На тому представлення і скінчилось. Навіть ріжні комісії, що звичайно підчас засідань парляментів обговорюють ріжні фінансові, культурні і т. п. проблеми, ніхто не брав серіозно. Всім стало ясно, ясніше, як із засідань союзного парляменту, що виборча комедія — це фікція. Ніхто не потребує сумніватися в тому, що всі важніші справи вирішить московська централя без парляменту, як це було і досі. Комуністичні ґенерал-ґубернатори в союзних републиках будуть далі правити самовільно, притримуючись менше-більше засад „ленінізму".

Підтвердженням тієї думки про совєтську псевдодемократію є нове засідання совєтського парляменту. Кремль доручив йому фундаментальне поновлення державного права. Моглоб комунебудь здаватися, що Совєти дійсно рішили раз на все зірвати з „свяченою клясовою юстицією" та повернути до правних норм, що існують у культурних державах світу. Сесія ухвалила буджет і інші закони, між ними і закон про судівництво, що його виробив Кремль. Ричков, наступник відомого Криленка, проголосив засади нового права. На папері вони виглядають навіть контрреволюційними. Якби був хто інший таке проголосив, то булиб його напевно замкнули як „ворога народу", а то й розстріляли. Тепер мається усунути клясовий принцип, що лежав в основі ленінської юстиції, уневажнити засаду „соціяльного походження", на підставі якої давніше всі потомки багатьох селян, купців, ремісників, урядовців і т. п., коли ставали перед судом, були винними, без огляду на те, якого вони були переконання. Мається усунути також тайні розправи, з винятком тих, у яких іде про державні тайни. В додатку створено катеґорію народніх судів, які нічого не розуміються на судівництві, і в ту катеґорію можуть попасти всі, незалежно від соціяльного походження. Нібито заґарантовано строге переведення в життя законів, яких досі ніхто, а в першу чергу партійці не притримувались, а панували по своїй волі. Все те має нібито відновити право і його основи в цілості.

Та навіть завзята боротьба, яка впродовж кількох місяців велась між ґенеральним прокуратором Вишинським та комісаром юстиції Криленком, піддавала декому надії, що Совєти йдуть еволюційно по шляху до правової держави. Криленко програв бій із Вишинським і пропав у підземелях чекістів. Вишинський виказав у ґазеті „Правда" той перелом, який зробив Сталін у ленінському большевизмі. Провина Криленка лежала в тому, що він саме поняття права представляв як буржуазну видумку і хотів це зломати. Таксамо думав і Ленін. Криленко вчив, що права особи мусять пожертвуватися в користь колєктиву. А це ніщо інше, як ідея ворогів народу, яких речником був Криленко. Через таке ставлення справи повстало всюди те, що повновласті влади є необмежені, що не треба ніякої охорони для особистої власности, ба навіть, що Совєти мають змогу не придержуватись договорів, заключених з буржуазними державами. Вишинський на те місце поставив тезу, що в соціялістичній державі є певні засади права, є певна стабільна правна система, а не, як казав Криленко, що основою права є те, що є корисне для соціялістичної держави, тобто, що право є „летучим поняттям". Таке ставлення справи назвав Вишинський „нігілізмом", який дискредитував в очах населення і само совєтське право і його носіїв, працівників юстиції. Отже в цілості нічого не було чути про пролетарський суд, який за часів Леніна вважався гострим мечем совєтського уряду в боротьбі з ворогами народу.

З тих виводів не важко пізнати, що Совєти помітили вже незадоволення народу з большевицької самоволі і вважали за потрібне звернути увагу на те незадоволення. Але про те, що нове право і його засади дійсно будуть переведені в життя, ніхто не переконаний. Недавні великі процеси, а тепер низка дрібних, про які чути день вдень, кажуть, що режім усуває йому немилі особи, отже не шанує правного забезпечення особи перед сваволею комісарів, без огляду на політичну сполегливість даної особи. Цеж доказ, що виконна власть не підчиняється і далі власті законодатній. Нове право остається, на ділі фікцією. Отже нова реформа належить до тих реформ, що їх обіцяє Кремль усе в часі неясного інтернаціонального положення, щоб тим способом підняти мораль народу на випадок війни. Сподіватись від тої реформи нема чого. Навпаки, колиб комунізмові вдалося взяти верх у японсько - китайській війні, тоді можна сподіватися, що запанує „революційне право", тобто все повернеться до старого.

Щоби переконатися в тому, що большевики ховають свої програмові домагання, зглядно їх промовчують, але ніколи з них не резиґнують і не признаються до того, що ті вимоги не дадуться перевести в життя, треба приглянутись ближче до розпорядку Москви про конскрипцію, що має відбутися в січні 1939 року. Кремль скасував конскрипцію, переведену в 1937 році, мовляв, це зроблено тому, що „вороги народу" наробили багато помилок при численні народу. Довго говорено на ту тему, що могло немилого бути в переведеній констрипції: замала скількість населення, а тимсамим доказ, що режім масово винищив людей; велика скількість неграмотних, а тимсамим, що реклямоване усунення неграмотности не відповідає дійсності; велика скількість віруючих людей, а тимсамим неуспіх на полі протирелігійної пропаґанди і т. п. Нові приписи щодо нового народосчислення дають на те відповідь. Вони характеристичні тим, що при новому народочисленні не питають людей за їх релігію. Москва пояснює це тим, що Совєтам не потрібно знати про релігійність людей, як то напр. роблено за царського режіму. В старій державі потрібно було це знати на те, щоб виказати перед світом, який побожний є народ. Але народ у Совєтах має добру память; він запамятав, що при минулій уневажненій конскрипції безчисленні аґітатори аґітували за те, щоб записуватись невіруючими в конскрипційні лісти. Отже викинення питання про релігію з конскрипційних ліст є признанням, що народ у Совєтах ще дуже релігійний і що релігія не зникла з лиця землі, як того хотілаб Москва. Якжеж далеко стоїть режім від права, що признає дійсність, зглядно мусить її признавати. Режім не важиться в даному моменті поборювати релігію отверто, але зате відтягається від поставлення питання про релігію. Отже тимсамим хоче перешкодити світові довідатися щонебудь про релігійні почування народів у Совєтах. А чи зречеться совєтська держава на основі нового права метод насильства, якими вона переводить у життя свої експерименти? Про релігію не питають, щоб не розпалювати нової боротьби, зате пускають у рух цілий державний апарат примусу на те, щоб доказати, що соціялізм приніс народові щастя і благословення. Народочислення мусить відзеркалити велитенські перемоги соціялізму в Росії. Горе тому, хто в лістах не запише того, що має бути, замісць того, що є в дійсності. Зріст культури і досягнення високого рівня життя мусять бути конскрипцією доказані. Хтоб не хотів виповнити відповідні рубрики в лістах за приписами, тому загрожують гострі кари.

Так виглядає правдива воля і правовість у Совєтах. Тому важко вірити в те, що новопринятий совєтським парляментом закон про судівництво усуне самоволю і поліційні шикани, під якими тепер живе там народ. — („Ноє Церхер Цайтунґ").

КАСОВИЙ ЗВІТ ОБЄДНАННЯ

(за серпень 1938)

ПРИХІД:

З переносу		$ 28.90
Прихід у серпні		681.34
Разом		$710.24

РОЗХІД:

а) Висилка до краю:		
1) Визвольна боротьба	$140.00	
2) Рідна Школа	65.00	
3) Інваліди	30.00	
4) Політичні вязні	20.00	
5) „Просвіта" у Львові	25.00	
6) „Дружина кн. Ольги" у Львові	18.00	
7) У. Н. Дім у Пристані	68.00	
8) У. Н. Дім у Полянах Суровичних	50.00	
9) У. Н. Дім у Солюхові Великім	150.00	
10) Рідна Школа в Зборові	19.00	
11) Рідна Школа в Устечку	18.00	
12) Рідна Школа в Поляні Хирівській	18.00	
13) У. Н. Дім у Красній	10.00	
14) На поправу могил у Старій Ропі	13.00	
15) Кошти висилки грошей до краю	7.60	$651.60
б) Кошти удержання канцелярії		25.00
Разом		$676.60

ЗІСТАВЛЕННЯ:

Прихід	$710.24
Розхід	676.60
З кінцем серпня 1938 лишається в касі	$33.64

Обєднання Укр. Орґанізацій в Америці.

Володимир Островський.

ПІД ЗНАМЯ ХРЕСТА

ПОВІСТЬ

з часу охрещення Руси-України в 988 р.

19)

А молитва „Отче наш", „Нагірна проповідь" і хресні муки Христові не виходили з його голови.

Поганський дух бунтувавсь у Володимирі: мовляв, володар і вояк не може бути отаким християнином. А той новий дух переконував його: власне будь таким і матимеш скрізь приятелів і щастя. Поганський дух прагнув знищення Корсуня до останнього каменя, прагнув крови й смерти греків та пімсти імператорам, а дух християнський шептав йому: воюй, але люби людей, май жалість до невинних жінок і дітей, до ранених і полонених...

Коли тиха, як мрія, степова ніч зводила над його головою шатро з темно-оксамітного неба; коли яскраві, як самоцвіти, зірки таємничо моргали йому, а безмежна далечінь пригноблювала його свідомістю своєї малости й безсилля, сон відлітав від Володимира — він до ранку все думав і думав. Тоді Перун і інші київські боги миґтіли в його духовому зорі, як крихкі, мертві дитячі забавки, а Бог, Творець всесвіту, наповнював усе довкола і його самого, як велитенська діяльна Сила.

Володимир цілковито заплутувався в своїх думках і почуваннях. Огортала його тоді незнана йому досі тревога. Щоб звільнитися від неї, він жадливо ловив людські голоси з численних човнів, що як день, так ніч усе плили на південь. І з нетерпінням ждав світанку. Бо лише сонце проганяло його важкі думки й вертало його на черству землю.

Одного такого пізнього вечора наказав Володимир покликати до нього боярина Тихошу. Жваво заворухалися човни на Дніпрі й за якийсь час швидко підпливав до княжого човна молодий боярин.

— Ходи до мене! — сказав йому Володимир. — Сідай отут на лавці. Мені самому якось тужно. Колиж говорю з тобою, мені лекшає. Ось скажи, як думаєш: здобуду я Корсунь? Мої розвідчики кажуть, що його камяні стіни такі високі й міцні, що сам Перун не взяв би їх.

— Так, князю! — твердо відповів Тихоша. — Перун ніколи не взяв би їх. Здобути Корсунь — не твоя сила.

— Що? Я не візьму Корсуня? — грізно спитався Володимир.

Тихоша відповів спокійно:

— Так, не здобув би ти його. Але великий Бог християнський улекшує тобі рать. Він уже зробив те, чого ніколи не зробилоб твоє військо: ти ще був у Києві, як Бог християн уже наказав корсунцям відчинити перед тобою ворота Корсуня й піддатися тобі.

Володимир здивувався до краю.

— Цур тобі. Ти чародій? Знаєшся з духами?

— Ні, князю! Я така сама людина, як усі.

— То звідки ти все це знаєш?

— Як хочеш, князю, взяти Корсунь, не питайся.

Володимир гнівно стиснув зуби, але змовчав. Коли вгамував свій гнів, спитався лагідніше:

— То що я маю робити?

— Брати Корсунь так, як брав інші городи.

— І все? — здивувався Володимир.

— Ні, князю. Як хочеш осягнути все, чого прагнеш, забудь про грізного Перуна та його жорстокі стріли й слухай лише милосердного Бога християн. А Він тобі каже: щоб ні одна людина в Корсуні не згинула марно, щоб ні одна хата не згоріла, щоб ні одно стебло нікому не пропало, щоб твої дружинники й вої ні одного корсунця не скривдили.

— То якаж це буде війна? — вигукнув Володимир. Яж не в гості до них іду. Я воюю.

— Це буде війна християнська, що дасть тобі таку славу, якої ти досі не мав.

Володимир недовірливо глянув на Тихошу й задумався.

Боярин Тихоша, щоб виконати просьбу Вівіяна й Олени, говорив ще більш переконливо:

— Великий князю! Як зробиш те, що наказує тоб Бог християн, імператори побачать, що ти не варвар, а вищий від них. І здобудеш серце Ганни. А коли прийде час узяти Корсунь, я скажу тобі. Лише дозволь мені не відходити від тебе ні на крок, бо без мене ніхто тобі не скаже.

— Я сам хочу цього — відповів князь. — Будь коло мене завжди. Мені щастить з тобою й лекше на душі.

Була це перша ніч, коли князь Володимир спав спокійно.

XIV.

КОРСУНЬ.

Твердо стояв Корсунь, оперезаний високими й грубими камяними стінами. Не мечам, копіям та стрілам було пориватися на нього. Та й хто міг підійти до його стін, коли корсунці посилали цілі хмари стріл із своїх самострілів, уставлених у міцних бійницях. І ці їхні стріли жалили Володимирових дружинників та воїв у всі незакриті кільчатками, шоломами та щитами частини тіла: в руки, в ноги, в шию чи просто в лице.

І число ранених серед Володимирового війська все зростало.

Досвідчені воєводи наказали воякам копати рів, землю викидати з нього лише по стороні стін, ховатися за цим земляним валом від стріл і, копаючи рів у сторону стін, посуватися все ближче та ближче до города.

Але корсунці виходили потайки темними ночами з города й забирали землю з собою. І коли вранці вставали Володимирові дружинники та вої, валу вже не було.

— Це якісь духи, а не люди! — репетували русичі. — Ми так і до зими Корсуня не здобудемо.

Мусіли кожного ранку починати роботу зпочатку, щоб уночі вал знову щезав.

А корсунці зо стін сміялися:

— Побудуйте собі хати та привезіть кожухи, бо в зимі застудитесь. А як забракне вам хліба, то можемо вам продати. Стріл ваших теж можемо продати, доволі їх назбирали.

Володимир хвилювався. Він був певен, що візьме Корсунь за кілька днів, і запалають грецькі кольонії на березі Чорного моря так, що добре пчихнуть від диму імператори в Царгороді та зараз пришлють до нього просити згоди, а він їм скаже: „Пришліть передше Ганну, тоді будуть слухати вас вуха мої". А виходило інакше. Може й справді до зими Корсунь не здасться?

Як чорна хмара, ходив Володимир.

— Щож, боярине, — колов Тихошу — твої віщування не сповнюються: корсунці й не думають відчиняти свої залізні ворота.

В цій самій хвилині Володимирові вуха різнула жалібна пісня стріли: її жало впилося в землю біля самих його ніг. Тихоша підбіг до стріли, вирвав її з землі, пильно вдивився в неї, і його обличчя блиснуло світлом радости.

— Бог помагає тобі, князю! На схід від міста, де тягнуться онті кущі, є колодязь, а від нього йде під землею до города камяний водопровід. Накажи дружинникам перекопати цей водопровід; корсунці не будуть мати води й самі відчинять тобі ворота.

Володимир дуже зрадів.

— Клич воєводу Довлінґа! — крикнув. — Мерщій, мерщій!

Справді відкрито водопровід. Умить вояки перекопали його, засипали камінням і землею, і ні одна краплина води не просочилася до Корсуня. А за якусь годину долетіли з Корсуня звуки гомону й метушні: корсунці завважили, що вода не доплиає, й стревожилися.

— Князю! — звернувся до Володимира Тихоша з помітним хвилюванням. — Ти не підеш слідами імператорів, сповниш своє слово? Ні одна душа не згине в Корсуні? Ні одному корсунцеві не станеться кривда?

— Буде так, як сказав.

— То збери, князю, воєвод і дай наказ дружинникам та воям: не вбивати, не грабувати й не палити.

Володимир своє слово виконав.

Розжарене південне сонце нестерпно припікало землю. Чисте небо не обіцяло ні одної краплини дощу. Спрагнені корсунські діти жалібно плакали, просячи води. Від їхнього плачу, лементу й гарячки матері мало не мліли. Поволі й старші люди почали сильно страждати від спраги. А худоба ревіла так, що годі було слухати. Вояки вже не мали сил вартувати на стінах і навіть падали непритомні.

(Дальше буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ВІДКРИТТЯ НА ВІДКРИТТЯ.

Малин Крейґ, начальник штабу американської армії, відслонив нам трохи заслону секретности, котрою закривають усякі нові воєнні винаходи, кажучи, що американські військові інжиніри придумали таку гармату, що пробє на велику віддаль усякий панцир панцирного авта.

Здавалосяб, що це вже кінець уживанню панцирних авт, („тенків", повзів), на війні. Та він каже, що нічого подібного: повзи все ще мають своє значіння і їх будуть уживати далі.

Можемо сказати ще більше: на гармату американського штабу проти повзів якісь інші військові інжиніри придумають певно незадовго такий панцир для повзів, що їх не пробє гармата. І потім Крейґові інжиніри будуть мусіти придумувати нову гармату, а як придумають, тоді інші інжиніри будуть придумувати такий панцир, щоб його й ця гармата не пробила.

І так далі. Щось як собака, що пуститься в погоню за своїм хвостом.

ПЛАЧУЧІ ЛЕҐІОНЕРИ.

Телеґрафують кореспонденти американських часописів з Праги, що на вістку про здачу чехословацького уряду Гітлерові на вулицях Праги можна було бачити людей, що плакали публично. Плакали навіть старі чеські леґіонери.

Мовляв, плакали по втраченій території.

Цікаво, чи пригадали собі при тій нагоді, що, як вони будували цю Чехословаччину 20 літ тому, то дехто теж плакав по втраченій території.

Щастя колесом крутиться, казали старинні римляни. І, здається, що воно ще й далі так крутиться.

ТВЕРДІСТЬ І СЛЬОЗИ.

Сльози чоловіків видалися американським кореспондентам чимось дивним. Не знали видно, що словяни дивляться на сльози трохи інакше, як дивляться на них люди англійської раси. Словянин часто каже: „Виплакався як слід". Або „Виплачуся, то мені лекше".

Оповідають у нас про жінку, що залюбки ходила на похорони, навіть чужих людей. По кожнім такім похороні вона хвалилася щаслива: „Але-м си поплакала до порядку"..

Оповідають в Америці про такого ірляндця, що любив ходити по похоронах. Як його питали, з чийого похорону вертається, він заявив: „Або я знаю? Я ходжу на похорон, щоб автом проїхатися".

УРЯД І НАРОД.

Багато чехів обурилися на чехословацький уряд за приняття французько-анґлійського ультимату.

Видно, що були проти такого приняття.

Та цікаво, чи ті самі люди, що кляли уряд, не принялиб того ультимату, якби так вони були в уряді.

ДЕ МАЄ БУТИ ДИСКУСІЯ.

Говорив у середу вечором анґлійський політик Іден на вечері Союзу Анґлійської Мови про біжучі важні справи світу, а між іншим заговорив і про анґлійську політику супроти Чехословаччини.

Говорив про неї досить основно, але всетаки заявив, що властиво бенкет це не місце про неї говорити, а анґлійський парлямент, бо лише там дискусія може опиратися на повнім знанні всіх фактів.

Це заява досвідченого анґлійського політика і, як знаємо, людини, обізнаної з демократичною процедурою. Як сильно вона ріжниться від поведінки наших людей, які вважають основою демократії говорити про справи там, де їм нема місця.

ЧИ ОСТЕРІГ?

Нюйорський стейтовий сенатор Томас Десмонд виступив з осторогою перед зростом релігійної й національної нетерпимости в Америці на взір Гітлера.

Він сказав, що в нюйорськім стейті є такої нетерпимої аґітації багато більше, ніж собі люди уявляють. „Ще не так давно", говорив він, „Гітлера з його божевільними протижидівськими й протикатолицькими ідеями не брали поважно. Нині він має владу деспота й грозить мирові світу". Мовляв, його нині беруть уже поважно й багато людей його хочуть наслідувати.

Такі слова говорив сенатор Десмонд на зборах одного відділу Дочок Американської Революції. Як загально звісно, Дочки Американської Революції самі ширили в Америці немало нетерпимости, хоча, щоправда, не на взір Гітлера, але своєї, американської нетерпимости. Чи сказав що сенатор Десмонд про неї?

ЧИ СПРАВДІ ВСІМ?

Уже третій раз говорить Мусоліні про потребу признати всім народам право до самовизначення.

Каже: всім.

Цікаво, чи має він на думці й тирольських німців та етіопців.

ЗА НАШЕ ЖИТО.

1 мільон 250 тисяч долярів видасть совєтський уряд на виставу в Ню Йорку в 1939 році. Виставить цим коштом виставовий будинок, павільон, ресторан, амфітеатр, фільмовий театр. І спровадить цілу сотку людей, щоб водили глядачів і пояснили експонати.

Тепер розуміємо: здруть і з українського безправного народу гарні гроші і за це будуть повчати глядачів, яка то благодать українському народові жити під Москвою.

ВЕЛИКЕ ПОЛЕ НЕЗОРАНЕ.

Нарікає паризький „Тризуб", що найновіша німецька книжка про берестейський мир, написана німецьким ученим Теодором Креґером, ще далі відноситься до Росії й України по старому. України немовби й не було. Не признає її. Нема ніяких джерел до цеї справи. Нема навіть української мови, а є лише наріччя.

Та пише: „Креґер докладно оповідає, як важно було Чернінові (австрійському міністрові) здобути збіжжя з України, цього „невичерпного, Богом благословенного шпихліра Европи".

Чиж це не признання України? Щоправда, українців не признано, але „шпихлір" признано.

СКАЛКА В ЧУЖІМ ОЦІ.

Закидає „Тризуб" німцеві Креґерові, що, пишучи про Україну, він придержується манери згадувати про одні справи, а промовчувати інші.

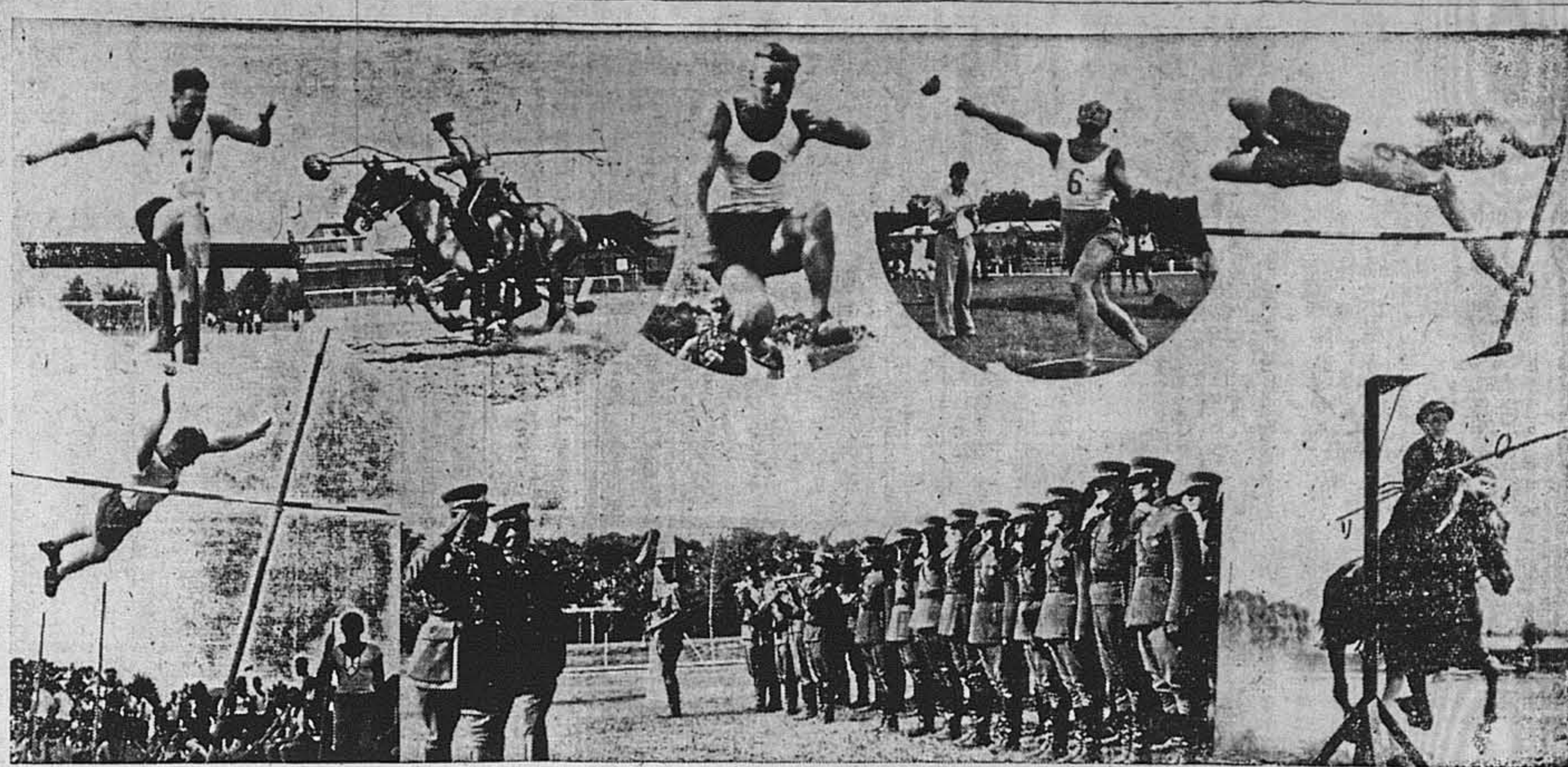
Якби Креґер знав українську мову, можна би підозрівати, що він учився своїх манер від „Тризуба", що, подаючи перегляд подій на українських землях, правильно держиться манери промовчувати про польські утиски над українцями в Західній Україні.

Легкодух.

— Не можу згодитися, щоб ти вийшла за того чоловіка! Він дуже легкодушний!

— Чому мама так думають?

— Бо хоче з тобою женитися!

Литовський військовий спортовий фестин 1938. року, що відбувся літом у Кавнасі, у Литві.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

АМЕРИКАНСЬКІ СЕНЗАЦІЙКИ ТА СЕНЗАЦІЇ.

До найщасливішої людської оселі під сонцем, як подає товстими черенками „Рідерс Дайджест", можна зачислити село Ветренік, у Югославії, в Европі.

Склалося воно так:

По світовій війні покійний уже король Олександер, маючи у своїм краю цілком отемнілих підчас війни ветеранів, виділив кожному з них по кілька морґів поля, казав для них побудувати малі домики і казав розписати відозву до молодих дівчат у цілому краю, щоб вони з патріотизму, коли не з охоти, вінчалися з тими молодими, але цілком отемнілими ветеранами.

Результат був такий, що як стій зголосилося настільки охочих кандидаток, що й забракло для кожної жениха.

А найголовніше, як пише той „Рідерс Дайджест", є факт, що в тій оселі чуються всі щасливими; жінки виконують охоче за своїх сліпих чоловіків усю працю. Дотепер жадна з тих пар не подалася там про розвід — закінчує свої ревеляції той часопис.

— — —

Натомісць, як подає цей журнал, в Оклагомі, в Америці, якась пані Бравн подала свого чоловіка в суд про розвід тому, що її чоловік, містер Бравн, гоннув її по головці живою куркою, та так, що вона аж втратила притомність...

Але це ще не все! Містер Бравн, побачивши, що й курка підчас удару стратила притомність, полив свою жінку студеною водою, щоб очуняла. А коли пані Бравн очуняла, змусив її зварити цю курку йому на обід!

— — —

У містечку Пітсфілд, Масс., якийсь Франк Ніно, 49-літній ветеран, впродовж 20 літ носив у своїх грудях крісову культу, яка поцілила його підчас світової війни в Европі.

На днях він чомусь закашлявсь і викашляв цю кульку зо своїх грудей.

Михайло Беля,
Асторія, Л. Ай.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Памятник Шашкевича.

Останній звіт Комітету Будови Памятника Маркіяна Шашкевича оголошений був 2 грудня 1937 р. Від того часу жертви напливали дуже зрідка, так, що супроти байдужности загалу я почав сумніватися, чи можна буде приступити до будови в короткім часі. Щоб громадські гроші не висіли в мене, як касієра Комітету, на руках цілими роками, я передав їх 12 травня 1938 р. єпископській канцелярії до переховання.

У грудневім звіті була оголошена сума $1,976.44.

Нові жертви: тов. ім. Івана Франка, Елмайра Гайтс, $10; церква св. О. Николая, Годсон, $5; о. Олекса Пристай $2; о. Йосиф Ганяк $5; церква Успення, Сейнт Луіс, $12.75; Українська Народня Поміч, Питсбурґ, $25. Разом $59.75. Процент від зложених грошей $53.86. Загальна сума $2,090.05.

Дальші жертви прошу слати на адресу єпископської канцелярії у Філядельфії.

о. Лев Чапельський.

ПЕРША ПОМІЧ У НЕЩАСЛИВИХ ВИПАДКАХ

(З Освітнього Бюра).

Майже сто тисяч людей в Америці гине кожного року внаслідок нещасливих випадків проїзду, утоплення, попечення, упадку, тощо, а в додатку поверх два міліони поносить тілесне ушкодження з тих самих причин. Зогляду на те кожний повинен знати, як дати першу поміч у таких випадках.

Як здержати крівавлення. Кровоток із звичайного скалічення здержиться, як рана почне сохнути і струпитись. Одначе коли нарушено жилу або бючку, тоді крівавлення не перестане. Кров із бючки (артерії) є ясно-червона і виприскує, а з жили темна і випливає рівномірно. Кожне крівавлення треба негайно здержувати, щоб охоронити ушкодженого від утрати крови.

Перевязка жили або бючки здержить крівавлення. Коли воно походить з бючки, то перевязку зробити між раною і серцем; а коли походить з жили, то зробити з противної сторони, цебто поза раною від серця.

Перевязку можна зробити зо звичайних річей, які є під руками, з таких як краватка, пасок, хусточка або шлийки. Не вживати шнурка або дроту. Приложивши перевязку на відповідне місце, скрутити її при помочі патика або олівця, аж кров перестане виходити. По двацятьох хвилинах перевязку звільнити, а коли кров знову покажеться, тоді перевязку знову стиснути.

Крівавлення збільшається підчас прискореної чинности серця. Тому то скалічений мусить заховати спокій, перебувати в ліжку і не приймати подражняючих середників.

Перша поміч у випадку зломання. Хто зломить кість, часто відчуває нудоту і млість, дістає бліде лице і деколи тратить притомність. Те саме буває по скалічені, затроєнні, утомленні, тощо. Такий стан звуть „хірурґічне потрясення".

Заки можна прикликати лікаря, недужий мусить лежати похиленою головою нижче решти тіла. Його треба тепло накрити коцами або чим іншим, а під накриттям навколо обложити пляшками з гарячою водою.

Коли недужий не стратив притомности, подати йому ароматичний плин амоняку, гарячий міцний чай або гарячу чорну каву. Підчас непритомности нічого до уст не подавати, лиш вогку хусточку з амоняком держати під його носом. Руки і ноги недужого треба масажувати, одначе натирання робити в сторону тіла, а ці функції виконувати під накриттям.

Охорона попечення перед воздухом. Підчас курації попечення треба мати на увазі дві головні речі, цебто хоронити рану перед воздухом і едержувати чистоту. Убрання треба уважно зняти, а рану легко завинути очищеною ґазою або приложити вільний бандаж з очищеним піоричним квасом.

Карболеву соду або кришталеву сіль, намочену у воді, можна прикладати на укушення комах. Розчин звичайної соли або алькоголю з холодною водою можна теж уживати. Укушення комарем не вільно шкрябати, бо з того може повстати закаження.

Курація отворених ран. Головна річ підчас курації отворених ран, заки наспіє лікарська поміч, це охорона рани від нечистоти.

Тільки сухі, очищені або бандажові оклади можна прикладати на отворену рану. Позатим нічим іншим не можна дотикати рани, бо краще оставити її відкриту, ніж накривати будьякою, хочби навіть чистою платиною. Тільки цим способом можна охоронитись від закаження крови чи закаження шкідливими бакцилями.

Скалки з дерева, кусники скла чи що інше можна вибирати з рани тільки тоді, коли є можливість це зробити без дотику рани або берегів руками.

Завиваючи рану, треба вважати на те, щоб не дотикатись руками тих частин бандажу, котрі мають накрити рану. Оклади і бандажові компреси звичайно так зладжені, що їх можна отвирати і прикладати без дотику тої частини, котра призначена на окриття ран.

Як переносити ушкодженого. Після віддання першої помочи треба недужого відставити до його дому або лічниці, без дальшого можливого болю. Коли він може ступати, придержуйте його своєю рукою в поясі, а його руку перекиньте через свої плечі.

Підчас тяжкого ушкодження найкраще вживати ношів. Коли при тяжко недужому є тільки одна людина, то на дальшу віддаль, коли можливо, недужого треба піднести на плечах. ФЛІС.

У Кульпаркові.

До заведення для божевільних у Кульпаркові приїхав учений лікар-професор. Директор заведення обводить ученого по всіх салях, врешті виходять на подвіря, де якийсь хорий тягне тачки, але горі дном.

— Чому ви так тягаєте? — питає вчений божевільного.

— Е, бо я не варят тягнути, як звичайно, бо зараз казалиб мені возити каміння.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

UKRAINIAN PRIMA DONNA PREPARES FOR EXTENSIVE TOUR, 26 STATES.

Mlle. Lubov U. Kowalska, celebrated concert singer, will be presented in a special concert at Houtzdale in the early fall, her manager, Mr. Patrick McGuire, of Hollywood, California, announced today.

He promised to present the prima donna in a special engagement there at the request of her many friends in Ramey, Houtzdale and Madera.

Miss Kowalska is a Lyric Coloratura who has received highest commendation by competent critics. She has been booked by her manager for a concert tour covering twenty-six states, including ten of the largest cities in the nation.

She returned to New York on Wednesday, September 14th, accompanied by her manager, after a brief visit with her father, the Rev. O. T. Kowalsky, pastor of the Ukrainian Catholic church at Ramey.

Final preparations for the concert tour are being made in New York City, where photographs, publicity, repertoire, guest artists and wardrobes are being arranged.

Further details concerning Miss Kowalska's Houtzdale appearance will be revealed at a later date, Mr. McGuire stated.

(Osceola Leader, Osceola Mills, Pa., Thursday, September 15, 1938)

Погана хороба.

— Зле виглядаете, пане касієре.

— Нічого дивного, нині перший раз вийшов я на вулицю після шістьох місяців.

— Ой, а що вам бракувало?

— Двацять тисяч у касі.

НЕСАМОВИТЕ ЗВІРЯТКО

—o—

Хамелеон займає між звірятами, що зміняють барву шкіри перше місце щодо дивного способу свого життя. Тому не диво, що багато вчених природників присвятили свою увагу дослідам над цим дивним звірятком.

Хамелеон — це мале звірятко, що належить до родини ящірок. Воно живе переважно над берегами Середземного моря, головно в Еспанії, також багато їх у південній Азії. Він живе майже виключно на деревах, по яких легко „подорожує" з гиляки на гиляку, шукаючи комашок, що є його поживою. Хамелеон має короткі але сильні ніжки і гнучкий хвіст, яким також помагає собі у мандрівці по шляхах дерев. На чолі має з боків двоє очей, що можуть порушатися незалежно одно від другого, праве в один бік, ліве в другий. Найбільшим скарбом хамелеона є його шкіра, що міниться всіми красками. Вона робить його невидним у кожному середовищі. Ця охоронна барва робить хамелеона невидним для комашок, на які він полює і для звірят, що полюють на нього. Його воришкі очі дають йому змогу одночасно шукати добичи на всі сторони. Коли комаха наблизиться до невидного хамелеона, тоді він висуває довгий липкий язик і швидким рухом ловить ним свою жертву та проковтує.

Ця ящірка є дуже пожиточна, бо нищить шкідливі комахи. Хамелеон має багато ворогів, що чигають на його смачне мясо. Полюють на нього хижі птиці, змії, а то й людина. Одначе зловити хамелеона, це велика штука, бо його охоронна барва найкраще його хоронить і робить невидним. Зате коли його вже запримітили, тоді схопити його є зовсім легко. Як ворог наближається, хамелеон зачинає сичати і надувається так, що прибирає майже вигляд кулі, а шкіра стає майже прозора і грає всіми барвами веселки.

Згідно з останніми дослідами ця прикмета хамелеона зміняти барву шкіри не залежить від його волі і потреби. Вона виступає наслідком подразнення шкіри світляними промінями ріжної краски, які кидають предмети в окруженні звіряти. Це подразнення переноситься чутливими нервами до спеціяльних залоз, що витворюють гормони, які регулюють краску шкіри.

З інших дослідів над способом життя цих цікавих звіряток заслуговують на увагу досліди над впливом світла на шкіру хамелеона. Ось напр. на сплячого в темноті хамелеона наложили мале немов сідло з паперу, а потім засвітили лямпу, намагаючись не збудити при цьому звірятка. Під впливом світла шкіра звірятка миттю змінила свою барву з винятком тієї частини, що була заслонена від світла папером. Так учені прийшли до переконання, що не може бути й мови про свідому зміну барви шкіри в хамелеона, бож ця зміна відбувається навіть підчас сну звірятка. Хамелеон легко звикає до людей і в Еспанії тримають освоєних хамелеонів у багатьох домах як живі „мухолапки".

ЗВУКОВИЙ КАМУФЛЯЖ

—o—

Зоровий камуфляж, тобто зміну зверхнього виду предметів з метою сховати їх перед увагою ворога, широко застосовують у часі війни. Повзи, кораблі й навіть гармати малюють так, що в більшій, чи меншій віддалі вони зливаються зовсім з тлом оточення і їх майже зовсім не видно. Батерії гарно ховаються під галуззям дерев, щоб їх не завважили летуни-обсерватори.

Інколи ціллю камуфляжу є викликати у ворога хибне уявлення про віддаль важних центрів, будинків, тощо. Так під Парижем побудовано в 1915. р. кілька штучних залізничих станцій з будинками, шляхами й поїздами. Усе це було зроблене для відвернення уваги німецьких летунів, що виконували налети на Париж, від справжніх залізничих станцій і поїздів. Тепер французький інжинір Максим Баз видумав новий рід камуфляжу — звуковий. Полягає на тому, що грамофоновий кружок, або фільмова тасьма записує ріжні звуки й шелести. В потрібному моменті та у відповідних умовинах ці звуки й шелести можна при помочі ампліфікатора й гучномовця відтворити. На ворога зроблять вони враження первісних звуків. Декілька прикладів на практиці, яку ролю може відіграти звуковий камуфляж у війні наших днів.

Кілька гучномовців, розставлених на передових позиціях, наслідують тріск скорострілів. Наслідок: наступаючі ворожі частини, введені в блуд, не відважуються наступати.

Інжинір Баз думає, що можна наслідувати навіть рев гармат, свист стрілен у леті і т. д.

При помочі відповідних кружків, або звукових фільм не важко викликати враження гримітні проїзжих повзів, шум пропелєра, перемарш частин через міст, переїзд підвод, тощо. Загалом користуватися камуфляжом можна в ріжних випадках і з ріжною метою. Інжинір Баз каже, що встановлення на передових становищах гучномовців, котрі від часу до часу передавалиб розмову, тупіт ніг вояків, що буцімто закрадаються кудись, нажене чимало страху ворогові й коштуватиме його багато вистрілених надармо куль.

ДВІ СЕСТРИ
Галя і Рузя Яніцькі
Helen & Rose Yanitsky

БЛИЗНЮЧКИ, членки в новім відділі У. Н. Союзу ч. 391, в Анн Арбор, Міш., покінчили університет і тепер записалися на курс шпитальних піклуванок в „Юніверситі Госпітал". Їх мати є секретаркою згаданого відділу У. Н. С.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

КОГОЗ, Н. И.

З весілля на визвольну боротьбу.

На весіллі в п. Івана Куріци і Катрусі Вертепної зібрали гості між собою жертву на Рідний Край.

Зложили по $1: І. Ґевера, Т. Никула (оба з Болтимор, Мд.), Д. Зальопаний, М. Галашин, пані Т. Куріца; по 50 ц.: Е. Афінович; Ю. Атаманюк 60 ц.; дрібними $2.90. Разом $9. Збіркою занялись: п. І. Ґевера і пані Ю. Атаманюк.

Дальш жертви: Касіян Содомора з Олбані, Н. И., $2 на Рідну Школу і інвалідів; Д. Зальопаний замісць вінка на могилу пок. Е. Коновальця $5 на визвольний фонд. Разом $16, які вислано до Обєднання.

Гром. Данило і Софія Зальопані зложили на руки п. А. Рудницького на Народню Лічницю у Львові $50, яка то жертва була пропущена в списі жертводавців.

Д. З.

—o—

ТОЛІДО, О.

На народню ціль.

Дня 4 вересня гром. Микола й Антонина Скотинські справили малій дочці хрестини, на котрі запросили своїх близьких знайомих. При тій нагоді присутні також не забули і за своїх братів у Рідним Краю. Щоб зробити памятку з тих хрестин, п. Петро Юркевич забрав слово та пригадав присутнім положення наших інвалідів на рідних землях та просив, щоб зложити жертву на згадану народню ціль, бо у теперішній час наш нарід дуже потребує від нас помочі. За цей поклик п. Н. Скотинський подякував п. П. Юркевичеві та присутнім, що згадували у їх домі за таку важну ціль. Охотно зложили жертву по $2: Н. Скотинський, П. Юркевич, М. Мізин, М. Космина; по $1: Антонина Скотинська, Софія Юркевич, Катерина Космина, Анна Гавриляк, М. Корнова, М. Чорній, С. Гавриляк; І. Космина 25 ц. Разом $15.25. Гроші вислано на інвалідів через Обеднання.

Марійка Корнова.

Кістяк.

— В городі нашого сусіда знайдено передісторичний кістяк.

— Так? І мають вже на когось підозріння?...

Риба.

Одна наша крамниця продає також рибацькі прибори. Дотепний крамар, щоб звернути на них окрему увагу, вивісив на дверях велитенську вудку, а на гачок почепив бляшану рибу, яка спокійно висіла собі день і ніч. Одної ночи йшов туди пяний, побачив рибу, подумав, подумав і постукав у двері. На поверсі відчинилося вікно і заспаний голос крамаря запитався: Чого хочете?

— Пс! — сказав пяний, — зійдіть так тихо, як тільки можна, сюди. Важна справа!

Зацікавлений крамар зійшов так тихо, що крім клацання зубами нічого не було чути.

— Ну, в чім діло?

— Ось, сказав пяний, тягніть вудку, спіймалася риба!

—o—

Наші діти.

Вчитель стрічає учня:

— Слухай, Тарасе, ти в школі казав, що хорий, а тепер біжиш з копаним мячем!

— А, бо мама казали, що копаний мяч це моя хороба, прошу пана професора.

ТАРЗАН СМІЛИВИЙ.

(18)

Нкіма побачила, що Тарзан вибирається на якусь нову виправу. Вона сама також любила виправи, але цей раз їй було того забагато. Щойно пару хвилин тому вони втекли від чорних, а тут диви, Тарзан уже знов лізе їм у пащеку. Коли Тарзан вискочив з печери, щоб удатися в дорогу, по доньку Брукса, Нкіма схопила його за руку.

„О, ні, ти не підеш!" — закричала вона. „Чому не піду?", запитав Тарзан. „Бо я не хочу йти". „То сиди тут. Тебе тут більше потрібно", завважив Тарзан. „Без тебе я тут боюся", відповіла Нкіма. „Там більша небезпека", вказуючи рукою, відповів Тарзан. З тими словами Тарзан вирвався від Нкіми і поринув у нетрах. Нкіма з жалем дивилася вслід за ним.

Ті околиці справді були дуже небезпечні через дикунське племя замбегів, з яких рук щойно врятував Тарзан Брукса, а також сам від них вирвався. Бо те племя мало дику релігію посвячувати людей свому божкові дерев. Воно порозсилало по всіх кутах своїх шпигунів, щоб ті зловили якусь жертву для божка. Один з них плутався саме по тих околицях.

Зачувши щось, він нагло зупинивсь і, стискаючи в долоні спису, сховався за корч. Притім його очі були втуплені в один бік. По кількох хвилинах з того боку показався гурт людей. Серед них напереді були два білі чоловіки й одна біла дівчина. За ними тягнулося кільканацять чорних слуг, які несли на головах клунки.